

Björn och Ulv - Barndomen (Del 0)

Ur Skjaldun Hermodssons saga

Ulv och Björn var två unga pojkar, unga bröder var de. Ulv var den äldsta av de två, ett år äldre än sin bror Björn. Deras mor var gårdens härskare och hövding, deras far skötte om djuren. För så var seden på den här gården att kvinnorna bestämde i det mesta förutom i krigiska fall, men krigen kom inte så ofta som de brukat göra och därför håll sig pojkarnas far helst i stall och lador och saknade att få nytja sitt stål. Pojkarnas mor skötte gården och de lärdes upp vid härden av en blandning av trälar, hirdmän och kvinnliga släktingar. Framför allt var det deras Moster Ásný som var en mycket duglig sagoberätare och också var gårdens spåkvinna och hon var ingen vanliga spåkvinna hon kunde göra så mycket mer, bara hon fick tag i den magiska röken som hjälpte till att se framtiden.

En gång när Ulv var åtta år hade han följt med till marknaden, och plötsligt upptäkt att de flesta andra gårdar hade fäderna mycket mera makt. Det funderade han på efter kvällsmaten framför elden, och han kunde inte låta bli att fråga Ásný om det Ásný såg på sina båda systemsöner en kort stund innan hon kastade något åt elden som blixtrade till och tog och satte sig på det sättet hon alltid gjorde när hon skulle berätta sagor om gamla tider för gårdens folk.

Hör nu min saga om gamla tider, tider när vi ännu inte kommit till denna Ö. För där börjar vi, i det landet som vi en gång kom ifrån. Där vår gamla moder Brynása bode med sin moder Gunndís som var en mäktig kvinna, men även de mäktigaste kvinnor måste någon gång lämna denna plats för att ta sig till gästabudet bortanför. Brynása hade inte hunnit lära allt hon kunnat av modern sin, men mycket hade hon lärt sig. Tårar fick hon inte fälla när någon såg henne, för svag kunde hon inte visa sig, och svag var hon ej heller. Hon lät också sten resa över moder sin, den ska finnas i landet vi kom ifrån, där ska det stå: "Över moder Gunndís restes den, hon allt såg och allt viste. Gunndís den vise". Det var det sista som gjordes i det gamla landet, för Brynása hade sett att de skulle flytta, och så gjorde de också. De följde de ord som gudarna gav ner till sin, den heliga rökens mästare. Ut på havet far de i båt, och båt ankom efter möda stranden vid denna ö, och här satte Brynása sig till ro. Lätt folket börja bygga hus och fann snart var byn var. Än viste inte byn och ö hur stark Brynása var. Gamal man vid namn Arnaldr levde i skogen nära, när de nyss kommit, gick Brynása och hennes systrar Geirunnr och Hrafnhildr för att tvätta sig vid stranden. Utan kläder de var när de hörde ljud, och skymtade till gamle Arnaldr som smygde på dem. Brynása blev mäktig arg, och med en sång samlades knott runt Arnaldr och fick honom att springa därifrån, och allt efter det så följdes Arnaldr av knott. Men Arnaldr berättade för sin brodersson Hermundr om det som hänt. Hermundr samlade sina bröder och sin hird, och red ut emot vår gård. Snart stod de utanför vår gård och skrek sitt hat, och Brynása fick sända ut egen hird, för att möta Hermundr på det som nu är där vårt korn står.

Så började Ásný sjunga en sång , samtidigt som kvinnorna runt om började stampa ner en takt:
*Där brödets frö skulle stå
hirdar stod man mot man
sköldar stänktes med blod
blod på svärden stod
Där drucken man rumlat*

*När hird mötte hird
Hermundr ödet sitt kommen
Hermundr blev hrafn festen
Hermundr bröder hög ner
Geirunnr sitt hämde pris
Ack sorg över vacker mö
som kom att dö
Av anledningen ingen vet
Viði Jarl red om kornets fält
innan svor broder ed om hämd
innan svor syster ed om hämd
Viði Jarl en klok man
fick hirdens ledare svära ed
om fred att komma framtid
inget blod att spilla i tid*

Så stannade takten av och Ásný började förbereda sig för tal, men avbröts när Ulv viskade till sin broder Björn:

"Vad betyder hrafn?"

Eftersom Ásný hörde detta, tog hon till orda: "Ulv min vän, hrafn är det gamla ordet för korpen som cirklar över den ljusa himeln, och de mörka fält där död har vandrat". Sedan fortsatte hon sagan:

Viði Jarl hade villkor för en fred, som än nu består i mången år. När ett förstfött barn i var släkt kommer bli Femton år skall den till andra släkten stå, och där bo tills arton år den är. Så kunde han både straffa och få fred att hålla. En god och och viss man han var, Viði Jarl. För än håller hans fred, och snart kommer Hermundr familjens överhuvud Rambis först födde, Rambis dotter Ljúfa. Med sin broder Özurr hon snart komma hit.

Mycket sant som det var sagt, Ljúfa var redan på väg emot Bryngardin och med sin bror som eskort red hon igenom skogen. Hennes lillebror som nu var stor nog att själv leda delar av hirden, så fort tiden gått. Nu var hennes bror redan fullt ut 13 år och redo att finna ett gifte. Om inte hennes far tog med honom på tåg i Österled så han skulle bli död innan någon fru han funnit. Själv skulle hon aldrig någon man tillfredsställa, men ingen utan hon det viste. Att hennes hjärta inte slog för mänens skull, att de inte var dem hon traktade efter, utan andra möer. Fast än hade inte kärleken slagit henne i sina klor, men en lust till kvinnor hade hon haft sedan hennes flöde kommit. Hon tänkte sig bli en helig kvinna, då skulle ingen henne våga röra. Men nu skulle hon tre år spendera hos släktens fiende, för det där gamla fredsavtalets skull. Det här skulle bli första gången hon var på den här sidan skogen, den var farlig att passera, rövare brukade ligga i bakhåll. Det var därför hennes bror red med, för att skydda henne. Hon blev abruten i sina tankar, när hennes bror kom fram till henne och berättade att de skulle vara framme efter nästa krök. Han hade inte heller varit här tidigare, så hon förstod att det var den erfarne Sóni som var den egentliga ledaren över hirden som hade berättat det för Özzur. Mentalt förberede hon sig för att se den gård som skulle bli hennes hem i tre år. Men när hon kom till gården, var inte långhuset det som hon ville se på mest. Det var istället den vackraste kvinna hon någonsin sett som hennes blick drogs till, ett lång brunt hår till skillnad från hennes blonda ljusa, och en form som påminde om Gudinnan, Hon som dras i kattvagnen, vars namn inte för nämnas. En vackrare kvinna hade hon aldrig sett tidigare, brevid stod en annan kvinna inte fult så vacker, men som ändå påminde

om den vackra. När de stannade upp utanför grinden som seden bjöd, så kom de två fram emot dem. Den vackra bar på Kornvatten hornet, medans den andra bar på fläsk och salt. Så kom de fram till grinden, först talade den inte så vackra:

"Jag är Heðinfast, husets härskarrina, tag detta kött och salt, som ett tecken på att vi välkommar eder ".

Som traditionen bjöd så tog var och än en tuga av fläsket, och la salt på sin tunga. Nu tog den vackra kvinnan till orda:

" Jag är Ásný, det är jag som kan sångerna och danserna från gudarna i detta hus. Här bjuder jag er på den enögde gudens vatten."

Så gick hornet runt från man till man, och sist till henne. Hon drack allt det som var kvar, som seden bjöd den som var högst i rang. Hon var inte van att dricka däremot och styrkan i drycken skar i hennes hals när hon drack det. Men hon fick ner allt utan och hostade och höll därmed sin familj i ära. Hennes tankar var lite grumliga, men de fokuserade på konturerna under Ásnýs klänning och hennes vackra ögon. Tänk om hon kunde studera sed med henne, då skulle hon inte behöva gifta sig med någon man. Hennes bror skakade ur henne ur tankarna, när han sa:

"Kära syster, vi måste rida tillbaka nu. Vi ses när Hammarfesten är, Far har sagt att jag ska hälsa på dig då".

Med gråten i Halsen bad Ljúfa honom god resa, och att de skulle ses snart igen. Sedan vände hon sig om, och följde sina nya husmödrar in mot långhuset, förbi de frigående svinen som bökade överallt omkring henne. Hon såg en inhägnad där korn växte, och viste att det som hände där, för länge sedan, hade fört henne hit nu. Det tog henne en stund innan hon vågade prata, och det hon druckit gjorde hennes tankar sludriga, och hennes röst mer ärlig.

Vördade husmoder Heðinfast, vart kommer min plats i hushållet vara?

Vi har inga andra gäster av rang hög, så du för sova nära brasan för ogifta familjemedlemar, tillsammans med Ásný. Svarade Heðinfast.

Så är det, det var länge sedan någon ogift kvinna var här utan mig. Det ska bli trevligt att du är här. sa Ásný och tittade emot Ljúfas ögon.

Undrar om hon märker något, tänkte Ljúfa medans hennes ögon beundrade Ásný. Men det var endast mitt på dagen, och Heðinfast presenterade henne för Ulv och Björn. Båda påminde henne återigen om hennes älskade bror. Men hon skulle nog kunna komma att trivas med dem, hon satte sig ner runt storhärden och tog sin skål med gryta. Åt grytan som faktiskt smakade väl, och drack honungssötat vatten till. Till kvällen sjöngs det gamla sånger och sagor berättades, ingen var ny. Det enda hon kunde tänka på var att få till sömnen gå, för då skulle hon äntligen få vara ensam med Ásný och kunde fråga om hur man blev sejdkvinna. Sömdags trängde sig på, och hennes gäspningar fick hennes värdar att förstå att hon behöve sömn. Det var Ulv som yttrade orden, så att alla hörde de, och Ásný sa att även hon behövde få sömn.

De följde varandra till den härd de skulle dela, satte upp skärmar av trä runt sig, för att få något av ett privatliv i sin sömn. Nu var det tillfället för Ljúfa att fråga om hon kunde lära sig det som Ásný redan kunde, det andra hon funderade vågade hon inte säga.

Ásný vise, hur blir man som du en av dem som sjunger och kastar runorna?

Det min vackra vän kräver talang och lärlingsskap , jag söker nu en lärling. Svarade Ásný.
Åh vackraste av alla kvinnor låt mig bli din lärling, så jag dig nära för vara.
Om du det vill, måste du aldrig man ha, är du säker att du det vill avstå?
Jag har aldrig man velat ha, kvinna har jag längtat efter länge nu. Men ingen mer en dig, du
vackra.
Så bli det då, du kan bli min lärling, men du också vill mig lägra tror jag, och jag vill dig lägra så
låt oss dela nattläger.

Ljúfa fick sin önskan, Ásný och hon delade läger mången natt. De låg med varandra, så som män
ligger med kvinnor. Allt var på gården frid, ända tills den dagen när Hammarfesten kom att
hända, då red Ljúfas far Rambí, hennes bror Özurr och hela hirden. Med hela hirden red
Hermundrsläkte till att dricka Hammarfest på Bryngardin. Då råkade Özurr som red i följe att
anmäla ankomst se hur Ásný och Ljúfa i skogen lägrade varandra. Rask red han tillbaka, och
hans far följe red för slag istället för fest. I svek skulle de komma och inte skulle Heðinfast var
förbered. Men ack Hammarföraren gav omen till Ásný i en sång:

*Min åskefest kommer
bli ett slag när
far till kärleken din
rider in med här
förbered för strid hirden*

Det första som Ásný gjorde var att berätta för sin syster om sin sång från Hammarföraren. Björn
och Ulv fick nu gömma sig, och fick höra var en båt för flykt skulle finnas om kampen
förlorades. Så gick hirden ut, till utanför grinden och mycket snart red Rambí hird fram ditt. Med
ord krävde han sin dotter tillbaka och att få samtala med häxan som rövat hans dotter. Så red
Heðinfast, Ásný och Ljúfa ut till mitten av fältet som seden bjöd. Ditt kom också Rambí, Özzur
och hans lagkunnige, men Rambí bröt med sed och fred, när han med yxa sin klyvde Brynása i
hälften. För Heðinfast var det brottet med traditionen så stort att hon spottade Rambí i ansiktet
och sa:

Låt slaget stå här och nu, du fruktansvärda. En dag ska du få plågas värre en jag gör nu, vem av
oss som en vinner det här slaget

Heðinfast sprang till sina mannar i raseri, men Ljúfa böjde sig över den döda krogen och grät
sedan sa hon

Jag vill med henne villa, hon är det som är mig allra kärast. Far ge mig det, klyv även mig med
ditt svärd.

Mot sin dotter var Rambí ej man nog att lyfta svärd, men hon tog sin broders svärd i en snabb
rörelse och skrek:

Försvara dig, eller jag klyver dig som du klyvde henne jag har kär.

Så vart fader tvungen att sin dotter klyva, och så stor var sorgen över hans handlingar att när slaget stod så dog han, fast hans här var övermäktig, men han blev klyven av en av Heðinfasts män, både hans skalle och svärdet som slog honom sprack. Efter slaget fanns endast Rambí kvar på gården av ättlingar till Brynása och Hermundr, ty Ulv och Björn flydde som de blivit tillsagda när de såg hur illa slaget gick. Rambí beordrade att Bryngardin skulle brännas till grunden, och så gjorde hans far mannar. Han tände också bål där han lätt både sin släkts döda, och sina fienders släkts döda komma att få bli hämtade av de som rider med krigare från alla fält där krigare dött. För kärleken mellan Ásný och hans syster Ljúfa hade mäktat förvånat honom. När han kom hem reste han också en sten över sin Far, som seden bjöd. Men det var mest för sin moders skull, hon förväntade sig det. Själv hade han tvivel och blev därför känd som Özurr den osäkre.

Långt bortom gården såg man nu lågorna, där satt Björn och Ulv i den lilla båt som skulle föra dem till nya länder. I sin ilska över allt detta svor Björn:

En dag ska jag återvända och hämnas denna oförrätt, då ska Hermundr gård också den brinna till ystert.

Broder min, sånt ska du inte svära nu, vi vet inte hur våra liv kommer se ut från nu. Sa Ulv
Jag menar de ord jag sa, gudarna ska veta att jag ska hämnas, med blod vittnar jag om mitt alvar.

När Björn sagt de ord, så öppnade han sina ådror med en kniv och blod kom i havet. Så rodde de två vidare i livet, mot fastlandet som deras förfader Brynása en gång kommit ifrån. Ditt var de på väg att återvända, över det stormande hav
